

3. AVSNITT OM NORD-
MENNENE SOM
SLOSS FOR HITLER
AV SVERRE OLSEN

I forrige uke fulgte vi Divisjon Wiking, med de norske frivillige, fra det ene voldsomme slag til det andre – tur-retur Kaukasus. Na star Wiking ved Tjerkassy pa Dnjeprs vestre bredde. Situasjonen er desperat: Waffen-SS-divisjonen er omringet av russerne sammen med ni Wehrmacht-divisjoner. Valget star mellom et desperat forsøk pa a bryte ut, eller russisk fangenskap. Med fare for a bli plaffet ned til siste mann, beslutter Wiking-ledelsen a storme gjennom den russiske jernringen!

Leben oder Tod?

Offiziere und Soldaten
im Kessel von KOWELI

Eure letzte Stunde
kommt!

Worauf hofft ihr denn noch?
Auf den versprochenen
Einsatz von außen?

Vergebens!

DEN UKJENTE KRIGEN

OVER: Russisk flyveblad med oppfordring til de omringede tyske troppene ved Dnjeprs vest-bredde om a overgi seg. Men Waffen SS-soldatene hadde liten lyst til a havne i russisk krigsfangenskap.

Waffen SS-divisjonen „Wiking“, med
Oppfordringene om overgivelse er uta

106309

Dødlig kule russisk f

Omringet! Klokkene ringer for 5. SS
Panzerdivisjon Wiking.

I løpet av første halvdel av februar
1944 blir Wiking og de ni Wehrmacht-
divisjonene presset mer sammen.
Samtidig gjør russerne ringen tykkere
mot vest.

Et tysk unnsetningsangrep med flere
panzerdivisjoner fører ikke frem. Pa-
sserne blir sittende i sola. Situasjonen
virker haplos.

Arne, opplevde dramet fra time
time:

Vi begynte a ane at noe ikke var som
det skulle være, da hundrevis av Ju-
transportmaskiner gikk i uavbrutt strek
til og fra flyplassen ved Korsun, no

...villige, er omringet av russiske tropper.
...men for SS soldatene synes valget klart:

Regn fremfor angenskap!

...kilometer fra oss.

...syninger inn, saredet ut. «Omringet». Ryktene fikk nå fritt løp.

Landsbyen Goroditsje ble bombet et meste av dagen. Vare nye 37 mm kanoner sente svermer av sprakende granater opp mot den gra vinterhimmelen. Et og annet fly ble skadet, men vi hadde ikke fornøyelsen av å se noen maskin ga i bakken.

Den natten vi kjørte fra Goroditsje, var det mildt silregn og stummende mørkt. Solen var den verste jeg har opplevd i Russland. Vi tilbrakte hele natten underveis og kom frem snaue tre kilometer.

Bilene sank i og matte graves

ut. Hver gang matte tilhengeren med kanonen trekkes bakover. Syv mann halte og slet og grov i søle til langt opp på langstøvlene. Hvis vi ikke stadig skiftet stilling, kunne vi lett stige ut av støvlene.

Lys kunne vi ikke bruke, da russiske patruljer var like innpå, og stadig matte jages vekk.

Hele neste dag la vi i uavbrutt kamp med russiske infanteri- og panserstyrker, som truet med å avskjære hovedveien. sydvestover. Vi hadde gravd vare stillinger noen hundre meter fra veien. Bak oss gikk en jevn strøm sydover, lange kolonner av utmattede

tropper. I nord steg en kullsvart røysk opp over skogen.

Det var Goroditsje som brant.

Den siste natten fikk vi klarvær og frost. Utover formiddagen begynte solen å varme, og den frosne svartjorden rant som sirup ned i gravene. Etter en voldsom artilleriduell kom det russiske infanteriet myldrende som lemen fra sine stillinger i dalen under oss. Pansere angrep litt lenger nord.

Russiske flyveblad: Overgi dere!

Jeg har overtatt gruppens maskingevær igjen. Kanonen står femti meter bak oss. Jeg sitter på huk i en blanding av halm og søle og skyter så tomhylsene regner omkring oss.

Fiendens maskingeværild pisker over oss.

Kanonen bak skyter automatiske serier, ramme etter ramme.

Granatene knaller en meter over hodet på oss og trekker lynende lysspor mot det angripende infanteriet.

Angrepet bryter sammen like foran våre graver. I den pausen som oppstår, får vi ordre om å trekke oss ut og følge etter de retirerende kolonner på hovedveien. Det bærer nå gjennom et forholdsvis øde landskap med få landsbyer.

Navn kan jeg ikke huske. Det er tydelig at vi presses sammen fra alle kanter, for det samler seg stadig mer materiell og soldater på veiene og landsbyene. Russiske fly bomber de overfylte veien, men treffer dårlig.

Landsbyhusene er så tett pakket at det blir lite søvn for alle. På loft, i staller, i halmstakker og potetkjellere forsøker utkjørte soldater å få litt søvn.

Den aller høyeste luksus er så mye gulvplass at man kan strekke seg helt ut. Denne luksus tilfaller bare de færreste.

Regelmessig forpleining er det for lengst slutt med. Fly slipper ned matvarer, bensin, forbindelsessaker og ammunisjon, men fordelingen bli nok så tilfældig.

Ryktene svirrer, og vi pendler mellom håp og fortvilelse. Vi begynner for alvor å merke mangelen på søvn og mat. Snart er vi gjennomvate av regn og søle, snart stivfrosne.

Strøpene ratner opp inne i støvlene. Lus i millioner plager oss.

Russiske flyveblad oppfordrer til overgivelse.

Desillusjonerte og forvirrede norske frontkjempere tok

OVER:
Dette veiskiltet 5 km fra Leningrad gir et godt inntrykk av den norske tilstedeværelsen.

OVER TIL HØYRE:
Norske lotter – frivillige front søstre i det tyske Røde Kors – på Østfronten. Også de ble landsvikdømt etter krigen.

TIL HØYRE:
Divisjon Wiking-folkene vandrer vestover etter å ha slått seg gjennom russernes jernring ved Tsjerkassy.

Et fremstøt med uhyggelige tap

Omkring 15. februar kommer vi frem til en landsby i ringens aller vestligste del. Deler av Wiking og en brigade valloner – under ledelse av Leon Degrelle – trekkes her sammen og gjøres klar til et desperat utbrytningsforsøk.

Vi blir trukket vestover i grålysningen gjennom en myrlendt dal og går i stilling oppe på en bakkekam. Oppgaven er flankesikring.

Det har lyktes vallonerne å bryte et stykke gjennom den russiske ringen. De har kommet omtrent halvveis, og har hatt uhyggelige tap.

Den verste del gjenstår, og det blir vår sak.

Flere og flere tropper i elendig forfatning myldrer forbi nede på myra i vallonerens blodige spor. Et mørkt bånd snor seg langsomt fremover og oppover en slak skråning.

Det fulgte ingen kjøretøyer og ingen tunge våpen med. De sto nok igjen, var vel sprengt. Heller ikke var det et organisert angrep. Noen bestemt taktisk eller operativt mål hadde denne marsjen neppe. Det var bare avdelinger av Waffen-SS som foretrakk et desperat forsøk på å komme ut av ringen fremfor å

gå i fangenskap.

Pansere og infanteri angriper oss fra begge sider. Men båndet snor seg videre. Disse utmatte soldatene kan ennå bite fra seg. Russiske stridsvogner som våger seg for nær, blir stormet og sprengt eller tatt med «Panzerfaust».

Tapene er veldige, men båndet blir aldri klippet over. Oppe på bakkekammen ligger vi, noen få grupper, som sikring mens båndet snor seg forbi.

En russisk kvalleriavdeling nærmer seg over sletta. Vi åpner ild, og etter noen minutter snur den.

Storm frem med høye skrik!

Det ser ut til at vi er blitt glemt her ute i flanken!

Jeg er nå helt sikker på at jeg aldri skal slippe ut. Vi ser de siste traske møysommelig forbi nede på myra, og videre oppover skråningen. Men så tar en underoffiser kommandoen. Vi begynner oss ned i dalen og følger i de andres spor.

Restene av kolonnen samles ut over dagen i en skog. Vi skal vente på mørket før vi går videre. Russerne overdenger skogen med granater, men angriper ellers ikke.

Ut på kvelden kommer ord-

ren: Alle fra Divisjon Wiking, frem!

Vi danner en tett fylket støttropp på omtrent 800 mann, bevæpnet med maskingeværer, maskinpistoler, håndgranater og Panzerfaust.

Lignende styrker bryter gjennom andre steder samme natt, men vi har ingen føling med dem.

Vi begynner oss ut på den åpne sletta. Det er mørkt med litt snø i lufta. Retningen vet vi så noenlunde. Vi har ordre om å storme frem med høye skrik og fyre fra alle våpen så snart vi møter motstand.

Jeg ville nødig være i den russiske postens sted, der han står og speider ut i mørket. Han synes å se noe mørkt, tåket som glir bortover snøen. Han hører kanskje en subbende lyd. Han skyter opp en lyskule, og ser en mur av mennesker velte mot seg med fryktelig skrik, og ilden sprutende fra hundre

atuomatvåpen.

Intet kan holde stand i en ket mot denne flom av desperate mennesker.

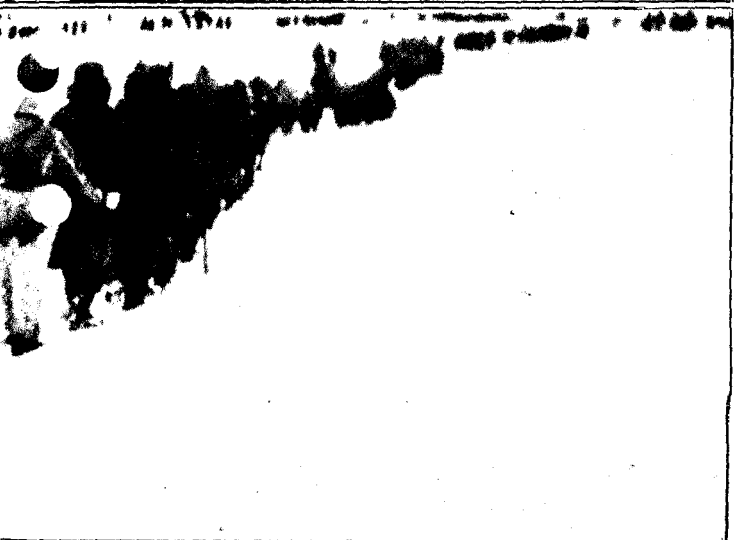
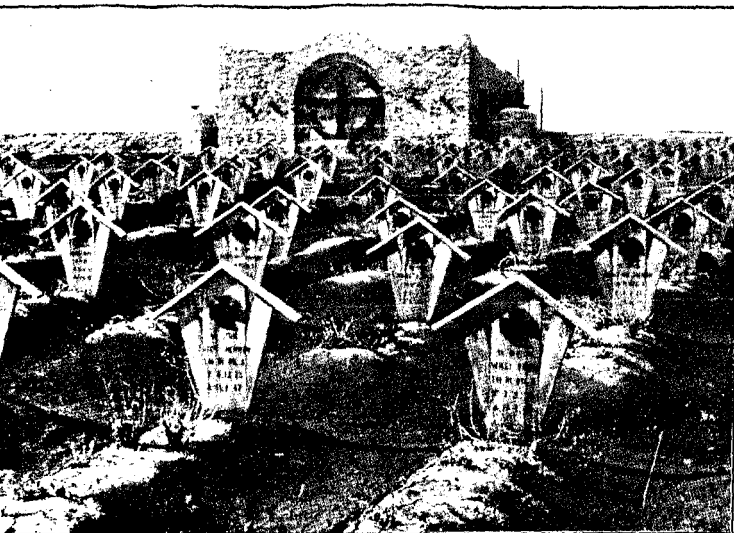
Alt brytes ned. Infanteri rives opp, maskinkanoner cumples før de får avfyre skudd. Panservogner blir brennende igjen.

Vi har svære tap, men ker det ikke. Ingen kjenner sin sidemann. De sonler, bli ikke savnet.

Flommen går videre, vi Tre ganger bryter vi gjennom en infanterilinj. En gang rasker vi en patrulje, som mer ut av en skog. Den er tetgjort på et øyeblikk, bort som en dråpe vann varm stekepanne.

Vi kommer fra hverandre en batalje i en skog. er så uheldige å komme i en åpen elv, med russiske ridsvogner i ryggen. De seg i vannet og svømmer den andre bredden. Fler

Det tredje Rikets ragnarokk: Sluttkampen i Berlin - april 1945

OVER:

Norske frontkjempere fra SS-divisjonen Nordland var også med i slutt kampene om Berlin. Her er et av divisjonens kjøretøyer. Bildet er tatt i april 1945.

ØVERST TIL VENSTRE:

Dette er Divisjon Wikings krigskirkegård i Uspenkaja, Ukraina. For hver fjerde nordmann i disisjonen endrer ferden slik.

ner av krampe og utmattelse, men noen kommer over.

I en gruppe på omtrent tred-
mann kom jeg i grålysningen
frem til en landsby. Vi håpet å
tr våre egne her, men visste
intet sikkert.

Vi snek oss frem fra hus til
hus langs en bekk. Tomt over-
alt. Vi nådde en vei som gikk
brøtt opp en bakke. Bakenfor
b noen hus og vi så silhuet-
ten av en panservogn og en
vaktpost utenfor en hytte.

Venn eller fiende? Det var
ikke lett å avgjøre i det flakken-
de lyset. Vi nærmet oss forsik-
ig.

Da skar tre ord gjennom nat-
en: «Halt, wer da!»

For oss lød det som den
kjønneste musikk. Vi ropte,
ei vi skrek:

«Parole Freiheit!» og stormet
frem mot den tyske pansersol-
at og Tiger-panseren.

Arne og hans kamerater var
jennom jerningen.

Divisjon Wiking slåss videre

Wiking tapte alt tungt mate-
riell under dette dramatiske ut-
bruddet, men ca. 4000 mann
kom seg igjennom, deriblant ge-
neral Herbert O. Gille, divi-
sjonssjefen.

Gille var med i den gruppen
som svømte over elven, med
russiske pansere hakk i hæl.

Divisjonen blir raskt satt på
bena igjen, og bare noen måne-
der etter Tsjerkassy, er «wikin-
gene» i full kamp med russerne
igjen, bl.a. i Warszawa-områ-
det.

Men så bærer det sørover
igjen, og den siste krigsvinteren
blir Wiking satt inn i kampene
om Budapest og Wien.

I det siste, stor panserslag
mot russerne ved Budapest
spiller nordmennene en viktig
rolle. En av bataljonene i Divi-
sjon «Nordland», som slåss i
nord, er blitt overført til «Wi-

king», og bataljon «Norge» blir
straks kjørt frem i ildlinjen.

Waffen-SS-sjefen Paul Haus-
ser beretter i sin bok:

Det ventede fiendeangrep
kom den 29. januar 1945 fra
Vertes Aska med tallrike pan-
sere og stakk dypt inn i vår
venstre flanke. Det kom til et
svært panserslag ved Pettend.
Men de frivillige fra SS-bataljon
«Norge» (Nordmenn) holdt tap-
pert stand, og forhindret at
fronten brøt sammen. Henimot
200 russiske pansere ble øde-
lagt».

Men tross seig motstand, blir
russerne etterhvert for sterke,
og Wiking setter kurs vestover.
Divisjonen har hatt veldige tap.

Det nærmer seg raskt slutten
på krigen, og Wiking-folkene
vil for ingen pris overgi seg til
russerne, som har vært deres
motstandere i henimot fire år.

I første halvdel av mai 1945
kommer restene av en nedslått
og utmattet divisjon til den
amerikanske sone i Østerrike,
og overgir seg.

De er nå bare en flokk slagne
eks-soldater som skal tilbringe
år bak piggråd og murer ●

NYE alle menn

Frontkjemperen

Svein Halse:

Slik opplevde

vi krigens

helvete i

skyttergravene

ved Leningrad!

★

Dramatiske

BILDER

NESTE UKE